

Fasori Örökdiák

A BUDAPESTI EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUM VOLT NÖVENDEKEINEK EGYESÜLETE
TIMOR DOMINI PRINCIPIUM SCIENTIÆ • AZ ÚRNAK FÉLELME FEJE A BÖLCSESSÉGNEK

2015. SZEPTEMBER

8. SZÁM

Lendület

Jó visszanezni, hogy mennyi érdekes esemény történt az elmúlt évben. Egyesületünk tevékenysége közül most leginkább a nyári találkozót emelném ki (lásd a rövid hírt később), mert ez kifejezetten sok és jó visszhangot kapott. Idén már nagyjából háromszor annyian jöttek el az egykori fasori diákok közül, mint tavaly. Ez ugyan még mindig nem nagy létszám, de ha így haladunk, kicsi lesz a díszterem... Örövendetes volt látni, hogy az újraindulás óta végzetek számára is jelent vonzerőt egy ilyen összejövetel, sőt, további (pl. kisgyermekes) programokat hiányoltak.

Ezúton is köszönjük mindenkinek, aki segíti az Egyesület működését: akár a nyári találkozón előadásával, akár annak megszervezésével, ügyintézésével vagy az újságunkba interjúk elkészítésével, lektorálással, az Egyesület pénztárának kezelésével vagy a programjainkon való jelenlétével, különféle szinteken a támogatásával.

Reméljük, hogy egyre többen felismerik, hogy milyen fontos lehetőségeket rejt egy ilyen közösség fenntartása és működtetése – a saját magunk számára is.

Hogy elősegítsük e lehetőségek minél teljesebb kihasználását, **létrehoztunk egy privát csoportot a LinkedIn nevű, szakmai közösségi oldalon is, „Fasori Evangélikus Gimnázium Alumni” néven.** (Regisztrálni kell az oldalra, majd jelentkezni a csoportba. Az adatlapodon kérlek, tüntesd fel, hogy a Fasorban végeztél, és hogy melyik évben.) Reméljük, hogy ezzel azok számára is sikerül megteremteni a kapcsolatépítés lehetőségét, akik eddig nem, vagy elsősorban magáncélra használták a közösségi médiát.

Rengeteg tennivaló volna még (erről az előző számunkban bővebben volt szó) – reméljük, hogy egyre többen felismerik a „sok kicsi sokra megy” közhely bölcsességét.

Dr. Raisz Dávid, ez egyesület elnöke (fasorieregdiak@gmail.com)

Beszélgetések fiatal örökdiákokkal

„Tanulunk, teljesítünk és vannak ambícióink”

SOK HUMÁN TERÜLETEN TEVÉKENYKEDŐ ISMERT EMBER ADTA MÁR AZT A VÁLASZT PÁLYAVÁLASZTÁSI SZEMPONTJAIT FIRTATÓ KÉRDÉSEKRE, HOGY „MERT BUTA VOLTAM MATEKBÓL”. VOTISKY ANNA (2001) ÉLETÚTJA AZONBAN PONT ENNEK ELLENKEZŐJÉRE PÉLDA: VAN ÉRZÉKE A SZÁMOKHOZ ÉS MELLETTE TEHETSÉGES A HUMÁN TERÜLETEKEN IS. RÁADÁSUL NEM

FÉL MAGÁT ÚJRA ÉS ÚJRA KIPRÓBÁLNI VALAMI TELJESEN MÁSBAN, MINT AMIKKEL ADDIG FOGLALKOZOTT. POLIHISZTORSÁGBAN TEHÁT MINDENKÉPP KÖVETI A HÍRES FASORI PEDAGÓGUSOK ÉS VOLT DIÁKOK PÉLDÁJÁT. MI KÖTHETI AZONBAN ÖSSZE A JELENLEGI DIÁKSÁGGAL ÉS AZ ÚJ FASORI ÖREGDIÁK SZELLEMISSÉGGEL? AZ INTERJÚBÓL KIDERÜL, HOGY MENNYI MINDEN, ÉPP EZÉRT LENNE JÓ, HA MÉG ÉLŐBB LENNE A VOLT ÉS JELENLEGI FASOROSOK KÖZÖSSÉGE.

Dr. Gelányi Anikó: A FASOROSOK ÁLTALÁBAN HÁROM OK KÖZÜL SZOKTAK EGYET-TÖBBET MEGJELÖLNI ARRRA A KÉRDÉSRE, MIÉRT AKARTAK A BUDAPESTI EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUMBAN TANULNI. SOKAN A VALLÁS, MÁSOEK AZ ISKOLA HÍRNEVE MIATT, MÍG NÉHÁNYAN ROKONI HATÁSRA FELVÉTELIZTEK IDE. **TE MELYIK CSOPORTBA TARTOZOL?**

Votisky Anna: Nem tudok olyan rokonról, aki oda járt volna. Bár a felvételi után kiderült, hogy dr. Gyapay Gábor akkori igazgató és

apai ágon valamelyik nagybácsim, akit én személyesen már nem ismerhettem, valamilyen módon kapcsolódnak egymáshoz. 1993-ban, 11 évesen kerültem a Fasorba, tehát negyedik osztály után. Az akkori életkoromból talán kikövetkeztethető, hogy ez nem önálló, hanem családi, szülői döntés volt. Az elsődleges cél az volt, hogy egy nyolcosztályos gimnáziumba átkerüljek az általánosból. Ez sikerült is. Nem azért akartuk egyébként ezt, mert a korábbi iskolámban

rosszul éreztem volna magam, hanem édesanyám színvonalasabb oktatást szeretett volna számomra biztosítani, és ezt a Fasor híre alapján így látta megvalósíthatónak.

G.A.: TELJESÜLT ÉDESANYÁD ELVÁRÁSA? VALÓBAN MEGFELELŐ VOLT A FASORI KÉPZÉS A SZÁMODRA?

V.A.: Igen. Szerintem nagyon színvonalas gimnázium volt, amikor én oda jártam, és az osztálytársaimmal is szerencsés voltam. Hosszú évtizedek után mi voltunk az első nyolcosztályos évfolyam, s talán ezért is, de nagyon megszárték, hogy kik kerülhetnek be. Ezek után nem volt meglepő, hogy sokan nyertek a későbbiekben mindenféle versenyeket. Tehát ilyen matekzenikkel ültem egy osztályban, és nyolc éven keresztül nem az volt a menő, aki nem tanult, aki ellőgta az órákat, hanem az, aki a különböző tantárgyakban jeleskedni tudott.

G.A.: A KÉPZÉSBEN ÉREZTED, HOGY EZ AZ ELSŐ NYOLC OSZTÁLYOS OSZTÁLY? ENNEK AZÉRT LEHETETT SOK POZITÍV, DE TALÁN NÉHÁNY NEGATÍV HOZADÉKA IS.

V.A.: Igen, egy kicsit éreztük, hogy kísérleti nyulak vagyunk. Érződött, hogy a vezetőség, a pedagógusok némiképp keresik az utat. Írtak nekünk a tanárok tankönyveket, amik közül néhány bevált és működött, némelyik meg nem. Nagyobb arányban voltak persze a jó, színvonalas dolgok.

G.A.: EMLÍTETTED A MATEKZENIKET. TE MIBEN VOLTÁL JÓ? MIT SZERETTÉL A LEGJOBBAN?

V.A.: Én is mentem matekversenyre, tovább is jutottam a megyei, majd az országos fordulóra is. Szóval jól ment a matek, de annyira mégsem érdeklődtem a reál tantárgyak iránt. Úgy is gondoltam, hogy az egyetemen magyar-történelem szakra megyek, de végül kommunikáció-angol szakos lettem. Az angol ugyanis nagy szerelem volt tizennégy éves koromtól. Az irodalom mindig is érdekelt, plusz az egyik, minket csak rövid ideig tanító tanárunk, Gubek Istvánné nagyon profin tanította. Magas elvárásai voltak, szigorú volt, de ugyanakkor értékelte, ha valakinek egyéni gondolatai voltak.

G.A.: JÁRTÁL VALAMILYEN KÜLÖNÓRÁRA?

V.A.: Az osztályfőnököm, Szemenyei Márta mindenféle extra dolgot intézett nekünk. Például gépírást tanult az osztályunk. Ennek köszönhető, hogy hihetetlen gyorsan tudok csukott szemmel is gépelni. Egy veszélye van, ugyanis ha nem nézek oda, és egy billentyűvel elcsúszkál az ujjam, akkor onnantól kezdve már mindent félreütök.

G.A.: ILYET MÉG SENKI NEM MESÉLT. HÍVOTT VALAKIT, AKI DÉLUTÁN KÜLÖN GÉPÍRÁS ÓRÁT TARTOTT NEKTEK, VAGY OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRÁKON TANULTÁTK MEG?

V.A.: Suli után és teljesen ingyen. A jogsit is úgy csináltuk meg tizenhét éves korunkban, hogy a Fasorba hívtak egy oktatót, aki leadta nekünk az elméletet, és így tettük le a KRESZ vizsgát. Gyakorlatra is mindenki ugyanoda járt. Így meg tudtuk osztani egymással a tapasztalatainkat, hogy milyenek az oktatók, melyik autót mennyire nehéz vezetni és hasonlókat. Nagyon sok ilyen extra dolgot szerveztek meg nekünk, ami miatt már akkor is nagyon szerencsésnek éreztük magunkat. Azóta meg főleg tudom, mennyire ritka az ilyen. Az osztálykirándulásaink is emlékeztetők voltak: például a több mint egyhetes Erdély.

G.A.: EZ GONDOLOM AZT IS HOZTA MAGÁVAL, HOGY NAGYON ÖSSZEKÖVÁCSOLÓDOTT AZ OSZTÁLY, HA ENNYI EMLÉKEZETES KÖZÖS PROGRAMOTOK VOLT. SOK BARÁTI KAPCSOLAT MEGMARADT A FASORI ÉVEKBŐL?

V.A.: Igen, jó volt az osztályközösség. Szerintem kisebb csoportok

megmaradtak, de mivel sokan élnek közülünk külföldön, ezért nem jellemző, hogy gyakran összejárna nagyobb társaság.

G.A.: MONDTAD, HOGY SZÉTSZÓRÓDOTT AZ OSZTÁLY. TE PÉLDÁUL EBBŐL AZ ALAPVETŐEN REÁL BEÁLLÍTOTTSÁGÚ KÖZÖSSÉGBŐL ÉS KÉPZÉSBŐL ÉLES KANYARRAL KOMMUNIKÁCIÓ ÉS ANGOL SZAKRA JELENTKEZTÉL. HOVÁ? A PÁZMÁNYRA?

V.A.: A Pázmányra meg az ELTE-re is egyébként, de a Pázmány volt első helyen, ezért bár mindenhová felvettek, kötelezően oda kellett mennem. Ami persze nem volt ellenemre, hiszen ezért is írtam be első helyre ezt az egyetemet. Kijártam tehát Piliscsabára, és öt év alatt végeztem, ami bölcsészeknél nem annyira jellemző. Van, aki nagyon szeret egyetemista lenni. Én viszont szerettem volna minél előbb a magam lábára állni. A gimnázium idején is dolgoztam már nyaranként. Az egyetem alatt meg már egyre komolyabb állásokat vállaltam el.

G.A.: MIUTÁN EGY OLYAN RENDEZVÉNYEN TALÁLKOZTUNK, AHOL EGY CÉG KÉPVISELŐJEKÉNT VOLTÁL JELEN, ÍGY TUDOM, HOGY NEM TANÁRKÉNT DOLGOZOL. SOSEM MERÜLT FEL, HOGY TANÁR LEGYÉL, ÉS VISSZAMENJ TANÍTANI?

V.A.: Nem, elkezdtem ugyan a pedagógiát, de aztán nem fejeztem be, mert úgy voltam vele, hogy ha tanítanék, akkor legfeljebb angolt, és olyanokat, akik nem kényszerből, hanem saját elhatározásból akarnak nyelvet tanulni. Erre volt is kísérlet, de igazából csak magántanulókat vállaltam, mert közben kaptam olyan állásajánlatokat, amik nagyon érdekeltek, ráadásul éreztem azt is, hogy a tanítás nem nekem való, illetve van más, ami inkább illik hozzám.

G.A.: EZEK A LEHETŐSÉGEK AZ EGYETEMISTAKÉNT VÁLLALT MUNKÁKBÓL KÖVETKEZTEK?

V.A.: Konkrétan nem, de közvetve mégis igen. Az egyetem alatt egy finn újságírónak dolgoztam, aki a finn „BBC”-nek (csak úgy itt FBC-nek hívták) volt a közép-európai tudósítója. Budapesten volt a székhelye, és ide keresett maga mellé olyan embert, aki fordít neki, meg interjúkat szervez, és az anyagok összevágásában is segít... Kicsit gyanús volt az elején, mert ötezer forintot ígért egy órára, amikor a McDonaldsban kétszázötven forint volt az órabér. Szerencsére volt egy ismerősünk, aki Finnországban élt, és ő magyarázta el, hogy a finnknél ez teljesen normális fizetés, s szerinte nem kell félnem semmitől, mert a finnek nagyon korrektek: amire felvesznek, arra is alkalmaznak. Igaza is lett. Ugyhoggy egyetem mellett, körülbelül heti egy nap munkával kerestem annyit, amennyi nekem, még a szülői házban lakó egyetemistaként, bőven elég volt. Viszont, amikor ez a finn újságíró hazaköltözött Finnországba, akkor megszűnt ez a kényelmes, jó kis munka.

G.A.: AKKOR HOL TARTOTTÁL AZ EGYETEMI TANULMÁNYAIDBAN? MENNYIRE VOLTÁL MÉG A VÉGZÉSTŐL?

V.A.: Akkor még volt másfél évem hátra. Kitaláltam, hogy szinkron dramaturgiát tanulok, úgyhoggy elvégeztem egy ilyen sultit, aminek a végén egyből kaptam az HBO-tól munkát. DVD-re meg tévés megjelenésre fordítottam filmeket. Ez már az egyetem vége felé volt, és nagyon jól jött ki a dolog, mert angol és kommunikáció szakon is filmfordítás témában írtam a szakdolgozatot. Igazából ebben a fordítás munkáimat, a saját filmjeimet elemeztem. Kommunikáció szakon Tomasevics Zorka volt a konzulensem, aki nagyon elismert a szinkronszakmában, de rajta kívül a kommunikáció területén igazán kompetens személy nem volt, annyira újszerűnek számított a téma. Szóval mindenki nagyon érdekesnek találta a szakdolgozato-

ma is működő területfejlesztéssel és településrendezéssel foglalkozó állami tulajdonú nonprofit vállalat – szerk.) dolgoztam. Ez egy nagy intézmény volt. Itt először mint egyszerű tervező, ahogy mondták gyalogos parasztként dolgoztam, aztán fokozatosan léptettek elő: először csoportvezető, majd osztályvezető lettem. Egy rövid ideig, 1963 és 66 között Németországban, Berlinben éltem. Akkor volt ott a szocialista országoknak egy irodája, amelyik az együttműködést tervezte-szervezte közös pályázatok, illetve azt követően a szakemberképzés vonatkozásában. Három év után hazajöttem és újra a VÁTI-ban dolgoztam.

G.A.: KÉTSZER IS ÉLT HUZAMOSABB IDEIG KÜLFÖLDÖN. NEM AKART VAGY NEM TUDOTT VOLNA TOVÁBB MARADNI EGYIK ORSZÁGBAN SEM?

K.Gy.: Volt lehetőség maradni, de annak ellenére, hogy sváb származású vagyok, mégsem fogadtak be igazán a németek.

G.A.: ÉS UKRAJNÁBAN, KIJEVEN?

K.Gy.: Kijev nagyon jó volt. Válasszuk el a politikát, ami egy borzalmas dolog volt, és a mindennapi életet. Semmifajta problémám nem volt ott. Az emberek, az utca embere nagyon jószívű és kedves volt. Nagyon jól éreztem magamat közöttük. Ez fontos is volt, hiszen csak nyaranta lehetett hazajönni. Sajnos télen nem lehetett, pedig akkor volt két hét téli szünet, de akkor nem volt rá pénz, így a téli szünet alatt is Kijevben maradtam. Ez mondjuk előnyömről szólt, mert így jól megtanultam oroszul, illetve ukránul is, bár ez nem nagy dicsőség, mivel nincs nagy különbség közöttük. Ez a nyelvtudás később kenyeret is adott nekem a mérnöki szakma mellett.

G.A.: MIUTÁN VISSZAKERÜLT NÉMETORSZÁGBÓL, HOGYAN ALAKULT AZ ÉLETE?

K.Gy.: Tovább lépdeltem felfele a ranglétrán a VÁTI-ban, mígnem 1975-től 92-ig az intézmény tudományos igazgatóhelyettese voltam. Közben pedig először kandidátus lettem 1966-ban, majd 1976-ban megvédtem a műszaki tudomány doktora címet, és nagydoktor lettem. 1992-ben, amikor hatvanéves voltam, az intézményben karcsúsítás volt, s nekem is megköszönték a munkámat. Kedden volt a búcsúünnepség, és a következő nap szinte hajnalban, tényleg nagyon korán reggel telefonáltak Pécsről, hogy nem volna-e kedvem lemenni tanítani. Volt, így húsz évig a Pécsi Tudományegyetemen tanítottam, közben megkaptam az egyetemi tanári kinevezést is. Csodálatos húsz év volt ez. Utána visszaköltöztem Budapestre, bár közben sem szakadtam el teljesen a fővárostól, hiszen hosszabb-rövidebb ideig közben is oktattam budapesti egyetemeken, így például a Kertészeten és az ELTE-n is. A feleségem sajnos

nyolc éve meghalt, ötvenhárom évig éltünk együtt. Ő épület-gépészmérnök volt. Nagy szerelemben, békességben éltünk, csak sajnos gyerek nem született ebből a frigyből. Ludmilla asszony, aki egészségügyi főiskolát végzett Ukrajnában, aztán szülésznőként dolgozott, ápolta őt az utolsó évében. Sajnos nem tudtuk megmenteni. Utána két évig próbáltam egyedül élni, de nem sikerült. Ludmilla asszonnal közben megszerettük egymást, és most a nyolcadik éve, hogy együtt vagyunk szeretetben, békességben.

G.A.: KÖRÜLNÉZVE A SZOBÁBAN, TÖBB KÖNYVET IS LÁTOK, AMELYEKNEK ÖN A SZERZŐJE.

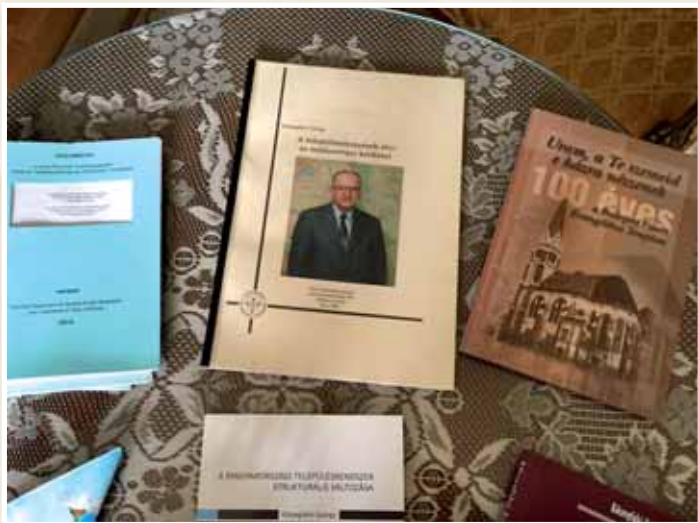
K.Gy.: Igen, tizenöt könyvet írtam. Tudományos könyvek, a település-tudomány területén, de van, amelyik kifejezetten Fasori vonatkozású, a templom építéséről írok benne. Erről jut eszembe, amit szeretnék még elmondani, mert nagy megtiszteltetés nekem ez, és hálás vagyok érte a Fasornak, hogy a gimnázium fennállásának százötödik és a tanítás újrakezdésének huszonötödik évfordulója alkalmából nyolcvankettőnknek, akik ott végeztünk és tudományok doktorai lettünk vagy más okból elismert emberekké váltunk, mint például Sztankay István jeles színész, egy márványtábla örökíti meg a nevünket a gimnázium előcsarnokában.

G.A.: HA JÓL TUDOM, MÁS FRISS KÖTŐDÉSE IS VAN MÉG A FASORHOZ, MIVEL DÍJAT ALAPÍTOTT. HOGYAN JUTOTT ERRE AZ ELHATÁROZÁSRA, ÉS KIKET TÁMOGAT VELE?

K.Gy.: A feleségem emlékére alapítottam ezt a díjat, akinek sokat beszéltem a Fasorról, és aki az elmondásaim alapján nagyon nagy tisztelettel volt a volt gimnáziumom és a diáktársaim, volt tanáraink iránt. Mivel sajnos mind kevesebben és kevesebben vagyunk volt iskolatársak, és mivel saját gyermekünk nem született, amikor a feleségem meghalt, szerettem volna emléket állítani neki ilyen formában úgy, hogy közben a Fasort is támogatom. Így hát fölajánlottam egy másfél millió forint nagyságrendű összeget azért, hogy minden esztendőben egy szegényebb sorsú, de jól tanuló gyereket, és az év legjobb tanárát jutalmazza ezzel a címmel, akiknek én adom át a jutalmat minden évben. Ezzel maradt is közvetlen kapcsolatom a Fasorral, aminek nagyon örülök. Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy több hasonló alapítvány is működik, melyet korábbi fasori diákok alapítottak.

G.A.: ÍGY KICSIT TALÁN BELELÁT ABBA IS, HOGY MILYEN A MAI FASOROSOK ÉLETE. DE MILYEN VOLT AKKORIBAN, AMIKOR ÖN JÁRT ODA? MILYEN VOLT A HANGULAT?

K.Gy.: Ahogy korábban említettem, Muki bácsi volt nyolc évig az osztályfőnökünk. Ő egyszerre volt szigorú, ugyanakkor nagyon emberi is. A diákok az emberi problémáikkal is közvetlenül fordulhattak hozzá. Mint ahogy én is kértem őt, hogy segítsen a továbbtanulásban. Mindig azt mondta, hogy „becsüljétek meg magatokat. Tanuljatok, hisz soha nem tudhatjátok, hogy mit fogtok hasznosítani majd abból, amit itt hallottatok.” De nem ő volt az egyetlen kiváló tanár, nagyon jó, inspiráló légkör volt. Olyan bája, varázsa volt a gimnáziumnak, hogy a diákok örömmel jártak oda. Ott arra is megtanították az embert, hogy hogyan kell viselkedni. Muki bácsi például nagyon törekedett arra, hogy általános műveltséget adjon. Például vett több operabérletet, és a szegényebb gyerekek, mint én is, azzal jártunk az Operába, amire egyébként nem lett volna lehetőségünk. Volt kézműves és sportfoglalkozás is. Aztán különböző tanulókörök működtek, például irodalmi alkotások közös feldolgozására vagy épp külföldi gimnáziumokkal levelezési kap-

csolat kiépítésére. Ez utóbbi azért nehezen ment a háború miatt, de arra mindig, ilyenkor is törekedtek, hogy olvassunk, megismerkedjünk a legújabb tudományos eredményekkel.

G.A.: MIT GONDOL, A FASOR TUDATOSAN VÁLOGATTA, GYŰJTÖTTE ÖSSZE EZEKET A PEDAGÓGUSOKAT, VAGY ŐK EGYÉBKÉNT IS ILYEN SZEMÉLYISÉGEK VOLTAK?

K.Gy.: Ebben közrejátszott az, hogy az evangélikus egyház mindig törekedett arra, hogy kiváló iskolái legyenek, ahol a legjobb tanárok tanítanak. Őket ezért jól is fizették, ráadásul állandó visszajelzést is kértek a diákoktól, akik pontozták a pedagógusokat. Az egyház nagy figyelmet fordított arra, hogy aki a Fasorból kikerül, az valóban felkészült legyen, azaz jó előképzettséggel rendelkezzen, és ezt az egyetemeken tudták, és el is ismerték.

G.A.: AZ ÖN GIMNÁZIUMI ÉVEIRE NAGYBAN RÁNYOMTA A HÁBORÚ. MAI FEJEL NEHÉZ ELKÉPZELNI, MILYEN LEHETETT ILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT TANULNI. MÉSÉLJEN EZÉRT, KÉREM, EGY KICSIT ERRŐL! HOGYAN KÉPZELJÜK EL AZ AKKORI DIÁKÉLET MINDENNAJAIT?

K.Gy.: Az evangélikus egyház mindig rendkívül türelmes egyház volt. Amikor a zsidóüldözések voltak Magyarországon, akkor a Fasorban nagyon sok zsidó származású gyerek tanult, például a mi osztályunkban is heten vagy nyolcan. Az antiszemitizmusnak azonban nyomai sem voltak, de semmifajta megjegyzést nem tett senki arra, hogy te sváb vagy milyen származású vagy. Aztán persze nagyon sokan a zsidó vallású gyerekek közül elmentek Izraelbe, de visszajárnak még most is, és szívesen emlékeznek vissza a fasori évekre.

G.A.: MENNYIRE VOLT BIZTONSÁGOS EKKORIBAN ISKOLÁBA JÁRNI? MENTEK E EGYÁLTALÁN MINDENNA? HONNAN TUDTÁK, HOGY ELMARAD A TANÍTÁS?

K.Gy.: Voltak olyan diákok, akik ott laktak az egyház által működtetett diákothonban, de voltak sokan olyanok, akik vidékről kerültek föl, és albérlésben laktak a gimnázium környékén. A diákokat beosztották, hogy amikor légi riadó lesz, akkor a közelben lakók közül ki melyik távolabbról bejárót viszi magával. Óvóhely ugyanis a gimnáziumban vagy a környékén nem volt. 1944. március 19-én a németek megszállták az épületet, és pár nap múlva bezárt a Fasor.

A Wehrmacht egy nagy katonai kórházat rendezett be benne. Majd 1945 márciusában újra megkezdődött a tanítás. De ekkor már nem voltak rendes termek, és az ablakok is ki voltak törve.

G.A.: HONNAN TUDTÁK, HOGY KELL MENNI ISKOLÁBA?

K.Gy.: Egyik a másiknak adta hírül, vagy Muki bácsi értesítette postán, amikor már újra működött a posta. Ráírta a levelező lapra, hogy a „tanítás kezdődik ekkor és ekkor. Várunk téged szeretettel.” Emlékszem, még padok se voltak, csak körbeültük az asztalt. A háború miatt kiesett a másodév és harmadév, ezt később pótoltuk. Muki bácsi nagyon sokat tett értünk, különórát tartott, hogy ez sikerüljön. Szerencsére a papírok, bizonyítványok nem vesztek el, azokat nem kellett pótolni.

G.A.: ÚGY TUDOM, HOGY AZ ÖN GENERÁCIÓJA VOLT AZ, AMELYIK A FASORI ÚJRAINDÍTÁSÁBAN IS NAGYOBB SZEREPET VÁLLALT. EZ HOGYAN TÖRTÉNT? HOGYAN SIKERÜLT ÚJRAINDÍTANI A FASORT?

K.Gy.: Ez egy csodálatos élmény volt, mert amikor a rendszerváltás utolsó előtti éve volt, akkor egy Petri Gábor nevű orvosprofesszor a Szegedi Orvostudományi Egyetemről megszervezett egy találkozót. Zsúfolásig tele volt a Fasor, szinte mindenki, aki korábban ott végzett, ott volt. Elemi erővel követeltük, hogy adják vissza ezt a gimnáziumot. Dr. Káldy Zoltán, evangélikus püspök karolta fel az ügyet, amelyet Glatz Ferenc, aki aztán később miniszter lett, de akkor még történészként dolgozott, szintén támogatott. Az első kerületben, ahol dolgoztam, volt egy tudományos bizottság, amelynek mindketten tagjai voltunk, és így többször alkalmam nyílt mesélni neki a Fasori gimnáziumról. Ő is nagyon támogatta azt, hogy az állam adja vissza az iskolát az egyháznak, ami aztán meg is történt. A megdöbbentő az volt, hogy a Fasori gimnáziumba előtte beköltöztettek egy pedagógiai kutatóintézetet, amelynek munkatársa felszólalt egyszer, hogy ők is tervbe vették, hogy tanulmányozzák, miért volt olyan jó a Fasori gimnázium. Persze ezt ők úgy gondolták, hogy továbbra is ők használnák az épületet, azaz ne kapjuk vissza mi azt. Elkezdtek kiabálni a teremben, hogy „ne tanulmányozzatok, adjátok vissza a gimnáziumot az egyháznak úgy, ahogy az volt”. S végül ez meg is valósult.

Dr. Gelányi Anikó (1999)

Egyesületünk elmúlt évi tevékenysége

Az Egyesület közgyűlését 2014. október 4-én tartottuk a XXIV. Fasor-nap keretében. A találkozó istentisztelettel kezdődött Dr. Csepregi András iskolalelkész szolgálatával. Ezután a díszteremben Hajdó Ákos igazgató köszöntötte a megjelenteket, és megosztotta gondolatait a 25 éves évfordulóval kapcsolatban, valamint ismertette a jubileumi év programjait. Ezt követte Csizér Márton (1995) előadása „Aradi Tizenhármak” címmel. Az elnöki (Raisz Dávid) és a pénztárosi (Csizér Márton) beszámolókat a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Október 20-án Fiala Péter (1997), a BME adjunktusa tartott népszerűsítő tájékoztató előadást a díszteremben a 11-12. évfolyam diákjainak a felvételiről, műegyetemista életéről, az ottani képzésről.

Október 22-én Csák Géza a 7. órában a díszteremben korabeli fényképek kivetítésével és kéziratos visszaemlékezés felhasználásával mesélte el, hogyan élte meg műegyetemistaként az október 22-23-i eseményeket. A rendhagyó történelemórát tömött díszteremben vastappal köszönték meg a diákok.

November 3-án Dr. Boytha Dóra (1999), az Európai Parlament jogásza a 12. A, B, és C osztályokban tartott órát az EU működéséről, lehetőségekről, az ott folyó munkáról.

Az 1950-ben végzetek 2014. december 6-án Hajdó Ákos igazgató jelenlétében megkoszorúzták az iskola előkertjében lévő Vermes Miklós szobrot. A koszorút Wolf Róbert (Páris) helyezte el.

A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja alkalmából 2015. február 25-én Zászkaliczky Pál és id. Harmati Béla tartott előadást a Fasorban (lásd külön cikkünket).

Iskolánk egykori tanítványa, Fodor Zoltán (1950) a Gimnázium iránti hálájából alapítványt hozott létre, melynek kezelését az Amerikai Evangélikus Egyházra (ELCA) bízta. A 250.000 \$ kamataiból származó pénzzutalmak kiosztására először 2014. december 19-én került sor a Fasori templomban, ahol tíz diák részesült egyenként 250.000 Ft értékű támogatásban. Az elismerő okleveleket Hajdó Ákos igazgató, dr. Liptay György professzor, a Fasori Öregdiákok Egyesületének tiszteletbeli elnöke és dr. Fabiny Tamás, egyházunk külkapcsolatokért felelős püspöke adta át.

A végzős osztályok ballagásán 2015. április 30-án, Dr. Raisz Dávid, egyesületünk elnöke köszöntötte a gimnáziumtól búcsúzó diákokat.

Ismét megrendeztük a hagyományos „Egykori Fasoriak Nyári Találkozó-ját” 2015. június 13-án. Hajdó Ákos igazgató úr köszöntője után Raisz Dávid (1995), a Fasori Evangélikus Gimnázium Volt Növendékeinek Egyesülete elnöke köszöntötte a mintegy 30 résztvevőt. Ezután Lasztóczy Bálint (1995) tartott előadást a gátló idegsejtek szerepéről az agyi információfeldolgozás szabályozásában. Őt Hazay Tímea (1993) követte, aki a kisgyermeknek és szüleinek kidolgozott zenés-éneklős-játékos „Ringató” foglalkozásokról, az 1.sz. Gyermekklinikán (az újszülött intenzívén) végzett önkéntes munkájáról mesélt. Az előadásokat kötetlen beszélgetés zárta.

Az 1950-ben végzetek 2015. június 13-án 65 éves találkozót szerveztek. 11 fő jelent meg (1-1 személy Ausztráliából, Izraelből, Svédországból). Az ebéd utáni ünnepség alkalmából megkoszorúzták osztályfőnökük szobrát, valamint a reliefjét Hajdó Ákos igazgató és Hámor Endre igazgatóhelyettes jelenlétében. A koszorút Sashegyi Vilmos (Ausztrália), valamint Prof. Kőszegfalvi György (Budapest) helyezte el néhány mondatos méltatás, megemlékezés keretében.

Sashegyi Vilmos (1950) Ausztráliából egy lakás felének jogait adományozta az iskolának. Az ügy intézése folyamatban van.

A „Meglepetésemberek” program keretében 2015 tavaszán, rendhagyó osztályfőnöki órákon a következő volt fasori diákok és fasori tanárok vettek részt:

Koren Pálné, Ásztai Bálint, Csordás-Lengyel Mónika, Rókusfalvy Pál Gábor, Kuklis Éva, Kölcsei Zsuzsa, Göllner Balázs, Kendeh Péter, Schlosser Katalin, Bakó Tamás, Szabó Dániel, Schneller János, a '12-ben érettségizett 13.e, Antal Katalin, Peternák Anna, Tóth Máté Bence, Cziczka Katalin.

A templom falán lévő, német megszállást felidéző emléktáblánál 2015. június 28-án tartott megemlékezésen beszédet mondott Cziczka Katalin (2000), a fasori evangélikus gyülekezet nevében pedig Dévai György másodfelügyelő és Dr. Gálos Miklós tiszteletbeli felügyelő helyezte el a koszorút. Cziczka Katalin beszédét lásd külön cikkünkben.

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium újraindításának huszonötödik évfordulója és az alma mater épületének százöt éves jubileuma alkalmából az intézmény március 27-én márvány emléktáblát avatott, amelyen nyolcvankét olyan volt fasori diák neve szerepel, akik közül sokan a magyar tudomány, közélet, művészet jeles képviselőiként nevet szereztek. Az emléktábla felállítását a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) és a Budapesti Evangélikus Gimnázium Volt Növendékeinek Egyesülete támogatta. Az MTA képviselőjében ünnepi köszöntőt mondott dr. Kroó Norbert akadémikus, ezután Hajdó Ákos igazgató és dr. Raisz Dávid, a Volt Növendékek Egyesületének elnöke beszélt a kezdeményezés jelentőségéről, valamint az intézmény életében betöltött szerepéről. Az emléktáblát dr. Csepregi András iskolalelkész állította fel. (www.evangelikus.hu)

Zászkaliczky Pál és id. Harmati Béla előadása a Fasorban a kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja (2015. február 25.) alkalmából

A társadalomtudományi munkaközösség szervezésében az idei megemlékezés alkalmából – a jubileumi év keretében – két öregdiák érkezett a gimnázium falai közé, akik tömött díszteremben tartottak rendhagyó órát a 9-12. évfolyamon tanuló diákoknak.

Először Zászkaliczky Pál idézte föl főtí gyermekeivét, a fasori tanulmányok kezdetét, majd a hanyatttört időszakot, ami az államosítás körüli években érte iskolánkat. Személyes élményei közül megosztotta velünk azt a napot, amikor egyik pillanatról a másikra következett be a szem-

léletváltás, a „kötelező éljenzés és taps” iskolánk falain belül, s az ezzel szemben tanúsított magatartást követő eltávolítás. Ordass Lajos püspök úr fellépését is gondolataiba fűzte. Egy olyan időszakot idézett vissza, ahol a közösség szerveződés két kulcsát ítélték halálra: a kántor-tanítót, aki többet nem kántorizálhatott, s az egyházat, melynek korábbi szerepvállalását ellehetetlenítették.

A kommunizmus időszakában az egyes emberek egész életen át hordozták tragédiájukat, s ez nemcsak bennünket érintett. Határokon átívelő régi történetet osztott meg velünk. Egy volgai német származású nő életének pillanatait, aki Mohácson telepedett le, kálváriája ellenére sosem látta viszont otthon maradt hozzátartozóit. Az ottani németiséget is elhurcolták.

(*id. Harmati Béla és Zászkaliczky Pál*)

A diákság szétszéledése, a tanári kar távozása és az eszköztárakban ért súlyos veszteségek másik felszólalónk, Harmati Béla visszaemlékezésében is elevenen élnek. Életének ősgárdi indulásában hangsúlyozta evangélikus kötődését, a klerikális vonal miatt őt ért támadásokat, és visszaemlékezett kedves tanáira, akik e falak között voltak. Beszélt arról is, hogy az 1948-as időszak eseményeit hogyan élte meg diákként, s végül arról, milyen hatalmas összefogás eredményeként sikerült megnyitni iskolánk kapuit 1989-ben. Záró gondolataiban kiemelte azt a légkört, amely a Fasort jellemezte: a tudományos életre való felkészítést és a felekezetek közötti tolerancia jelenlétét. Egyben köszönetet mondott mindazon diákok és a Faszorhoz közel állók segítségéért, akik az újrainduláskor pénzadománnyal, felszereléssel, jó szóval, s az ügy mellé állással érték el, hogy ismét működhessen a Fasori Gimnázium. Mindkét öregdiákunk beszámolójában központi gondolatként szerepelt az egyház és az iskola. E két értéktérítő közösség, amely nem veszíthet fontosságából.

A díszteremben ülő 14-18 éves korosztály megrendülten hallgatta a közel másfél órás előadást; a személyes beszélgetések tanulsága szerint mélyen elgondolkoztatták őket a hallottak, az emlékezés során érintett rekvirálásokról, meghurcolásról csak történelemlékönyvekből tanulnak. Az alkalom közelebb hozta egymáshoz a két generációt, s iskolánk múltjának felelevenítése az összetartozás és kötődés érzését erősítette bennük.

Cziczka Katalin

Emlékezés a német megszállásra

A második világháború történelmünk és a 20. század legvéresebb és legnagyobb emberáldozattal járó konfliktusa volt. Az áldozatok száma a becslések szerint 50-70 millió fő, a katonai áldozatok számát pedig 22-25 millió fő közé teszik a kutatók. Magyarország lakosságának mintegy 6,35 százaléka, 580 ezer fő vesztette életét.

Ma azért vagyunk itt, hogy az áldozatokra emlékezzünk. Azért vagyunk itt, hogy emlékezzünk mindazokra, akik emberek tudtak maradni egy olyan embertelen világban, ahol a megkülönböztetés törvényesítve lett, ahol a határok átíródtak, és indulattól fűtve indultak harcba katonák hadai. Olyan ígéret tüzeiben, amely áldozatok, megnyomorítottak és gyászoló családok százezreit hagyta mementóul hazánknak.

Az áldozatokra emlékezzünk. A templom és az iskola fala közös. Az intézmény múltjával együtt létezik. Engedjék meg, hogy felidézzem, hiszen iskolánk se kerülhette el a borzalmakat. A kirekesztés és a zsidótörvények okozta diszkriminációtól sikerült elzárkózni. Megszervezték a légoltalmat, a felsős diákok egy részét segédszolgálatra képezték. A német megszállás másnapján bátor kiállással Kossuth halálának évfordulóját ünnepelték. Az érettségit áprilisban megtartották, a tanárokat besorozták, az ifjúságot nyári munkatáborokba szállították. Emlékezzünk meg azokról is, akik e templomból, e falak közül indultak!

Amikor 1944. március 19-én a németek megszállták Magyarországot, Kiss Gyula fasori tanár a másnapi németórán bejelentette, hogy a maga részéről megszünteti a német nyelv hivatalos tanterv szerinti tanítását. A tanítás néhány hét múlva váratlanul befejeződött, a tanulókat a bombázásoktól féltve szélnek eresztették, a Fasori Gimnáziumot április végén kiürítették, és hadikórházzá alakították. Emlékezzünk Jakabfi László angol-német szakos tanárra, aki a hadifogságból 1946-ban tért haza, Blázy László matek-fizika szakos tanárra, aki orosz hadifogságba esett. Fest Sándorra, aki 1934-37 között angol és német tárgyat tanított gimnáziumunkban. 1944 utolsó előtti napján családjával együtt Budapesten bombatámadás áldozata lett, azonosítás nélkül, tömegsírban temették el. Kerecsényi Dezső országos híru magyartanárra, akinek Budapest ostromakor kapott betegsége megfelelő orvosi kezelés híján végzetessé vált, és 1945 márciusában hunyt el. A sor hosszú lenne.

Emlékezzünk az áldozatokra, a háború áldozataira. De nem tehetünk egyenlőséget azok közé, akik gyilkos örülettel indultak, és akik elszenvették azt! Emlékezzünk mindazokra, akiket elvesztettünk: akár rokonunk, ismerősünk, akár egy egyszerű ember volt az utcából. Akik hátrahagytak egy történetet, egy emléket, ami mindig előttünk lebeg.

A felelősség nagy. Soha, de soha nem ismétlődhet hasonló. Generációm felelőssége nagy, hiszen a mai világ is tele van indulattal, áldozattevőkkel és áldozatokkal. Határozottan és nyíltan kell vállalnunk, hogy elutasítsuk mindazt, ami az emberi értékek ellen van, ami torz, ami megmérgez. Az emlékmű előtt állva tiszteletemet rovom le elődeink előtt. Volt fasori diákként őrzöm a még élő öregdiákok történeteit, fasori tanárként pedig kötelességemnek érzem átadni az utánam jövő nemzedéknek az áldozatok üzenetét.

Cziczka Katalin, a Volt Növendékek Egyesületének titkára, BFEG magyar-történelem szakos tanár Budapest-Fasori Evangélikus templom, 2015. június 28. (Forrás: Gyapay Gábor: A Budapesti Evangélikus Gimnázium, Tankönyvkiadó, Bp., 1989)

Fotó: Németh Szabolcs

Hírek, egyebek

2014. november 15-én Párkay István (1946) a Nemzet Művésze elismerésben részesült (zeneművészet kategóriában), több évtizedes kiemelkedő művészi munkájáért, a karvezető-képzés utánpótlása és a kóruskultúra magas színvonalú oktatása, valamint a magyar zenész-társadalom generációinak felnevelése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként. (A díjat az Országgyűlés 2013-ban alapította, és 2014-ben ítélték oda első alkalommal.)

2014. november 27-én a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében 13. alkalom-

mal osztották ki a Rátz Tanár Úr életműdíjakat. A névadó iskolánk híres igazgatója volt. Az Ericsson Hungary, a Richter Gedeon Rt. és a Graphisoft alapította díjat évente 2-2 matematika, fizika, kémia és biológia szakos tanár kapja pedagógiai munkája elismeréseként. (A díjjal 1.5 -1.5 millió forint jutalom is jár.) Az iskolát Hajdó Ákos igazgató, az öregdiákokat Liptay György képviselte. (<http://www.ratztanarurdij.hu>)

Az Evangélikus Élet december 7-i számában Vitális György tollából megjelent egy cikk Lipták Pál és Seybold Vilmos „Emlékezés száz éve született fasori tanárookra - Kima-

gasló teljesítmény a tudomány és a sport terén” címmel.

2015. április 23-án a „Fény Nemzetközi Éve” alkalmából Wigner Jenő tiszteletére a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium előtt emléktáblát avattak, amelyet az Európai Fizikai Társulat korábbi elnöke, *Luisa Cifarelli* és *Kroó Norbert*, az MTA volt alelnöke leplezett le. Az emléktábla-avatást az Európai Fizikai Társulat és magyar tagszervezete, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat szervezte. Ezzel a Gimnázium Magyarországon a második, Európában a huszadik fizikai történelmi emlékhellyé vált.

Egyesületünk pénzügyi helyzete

Ezúton is köszönetet mondunk azoknak, akik az elmúlt évben anyagi támogatást nyújtottak Egyesületünk működéséhez. A kapott adományok lehetővé teszik, hogy az Egyesület továbbra is erősítse az összetartozás érzését többek között például a Fasori Örökdiák lap kiadásával, összejövetelek szervezésével, iskolánk egykori tanárainak emlékének ápolásával.

Kedves Volt Fasori Diáktársunk!

Előre is köszönetet mondva minden forint adományért, kérünk Benneteket, hogy anyagi helyzetetektől függetlenül támogassátok az Egyesület működését. Egyesületünk részére szánt összeget az alábbi módon tudjátok eljuttatni hozzánk: Hazánkban élő volt fasori diáktársaink a küldött csekken tudják befizetni bármely postán vagy OTP fiókban. Az utóbbi helyen bankszámláról is lehet összeget átutalni. Ha nincs cseked, akkor bármely OTP fiók az alábbi jelzett bankszámlára felvesz összeget az Egyesület javára:

OTP Hungary 11714006-20308197 Ev. G. Volt Növ. Egy.

Külföldön élő volt diáktársaink pedig az alábbi számlaszámra tudják részünkre a kívánt összeget elküldeni:

IBAN Hungary HU 43 117140062030819700000000, SWIFT kód: OTPVHUHB

AZ ELMÚLT IDŐSZAKBAN ELHUNYT ISKOLATÁRSAINK.

Együttérzéssel emlékezünk elhunyt iskolatársainkról.

A névsorban csak azok neve szerepel, akikről hiteles adataink vannak.

A nevek utáni évszám az érettségi évét jelzi.

Dr. Tamás Ferenc	(1946) †2014
Dr. Jeszenszky Zoltán	(1950) †2014
Kőszegi Tivadar	(1950) †2014
Lehotzky Tibor	(1942) †2014
Nagy Péter	(1942) †2014
Zalai /Zimmermann / Konrád	(1944) †2014
Noske Kornél	(1948) †2014
Szlabey Ernő	(1950) †2015
Cönczi Gábor	(1945) †2015
Pásztor László	(1939) †2015
Bitskey Tibor a Nemzet Színésze	(1948) †2015
Szádeczky-Kardoss Gyula	(1946) †2015

FASORI ÖRÖKDIÁK

a Budapesti Evangélikus Gimnázium Volt Növendékeinek Egyesülete hírlevele • Az egyesület címe: 1071 Budapest, Városligeti fasor 17-21., e-mail: fasorioregdiak@gmail.com
• Megjelenik 300 példányban. • Szerkesztőbizottság: Dr. Raisz Dávid főszerkesztő, Cziczka Katalin szerkesztő, Dr. Érfalvy Livia olvasószerkesztő.
• A lap előállításához és egyesületünk működéséhez adományokat elfogadunk, melyek az OTP Hungary 11714006-20308197 Ev. G. Volt. Nov. Egy., illetve az IBAN Hungary HU 43117140062030819700000000 számlaszámra utalhatók.